

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ

У статті розглянуто питання регулювання бухгалтерського обліку керівними органами, викладено організацію бухгалтерського фінансового обліку на застосувань загальноприйнятих у міжнародній практиці передумов і принципів, згруповані основні напрямки організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Господарська діяльність кожного підприємства вимагає планування, управління і контролю.

В період переходу до ринкової економіки на підприємствах України великого значення набуває система заходів, спрямованих на вдосконалення управління економікою підприємства. Організація бухгалтерського обліку потребує системного підходу. Основними умовами правильної організації бухгалтерського обліку є використання найбільш раціональних форм і методів обліку, підвищення його технічного озброєння.

Організація єдиної системи господарського обліку перебуває у підпорядкуванні Кабінету Міністрів України.

Керівними органами бухгалтерського обліку в управлінні економікою підприємства є Комітет статистики України і Міністерство фінансів України, які погоджують між собою усі методичні питання відповідно до бухгалтерського обліку (рис. 1).

Рис. 1. Керівні органи бухгалтерського обліку в управлінні економікою

Господарські процеси підприємств регулюються та контролюються державою через регулювання бухгалтерського обліку вищевказаними

керівними органами. Основний принцип при цьому повинен бути: облік для підприємства, а не підприємство для обліку.

Але останнім часом, в методологію обліку кожне відомство намагається зробити свій внесок. З розвитком системи оподаткування та формування держбюджету за рахунок податків майже повністю змінилося ставлення і до бухгалтерського обліку - він також почав залежати III податкового законодавства.

З 01 січня 2000 р. порядок організації і ведення бухгалтерського обліку в Україні регламентується Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-XIV від 16 липня 1999 р. і національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Організація бухгалтерського обліку на підприємствах полягає в цілеспрямованому впорядкуванні й удосконаленні механізму, структури та процесів бухгалтерського обліку.

Організація бухгалтерського обліку на підприємствах - це система методів, способів та заходів, які забезпечують оптимальне функціонування такого обліку та подальший його розвиток.

Організація обліку полягає в цілеспрямованому впорядкуванні і удосконаленні механізму структури та принципів бухгалтерського фінансового обліку. Ефективність організації бухгалтерського фінансового обліку може бути представлена своєчасністю формування інформації про фінансово-майновий стан господарюючого суб'єкта, її достовірністю, доступністю та доцільністю для зацікавлених користувачів.

Відповідальність за "організацію" бухгалтерського обліку на підприємствах, в установах та організаціях господарюючих суб'єктів несуть власники або призначені ними керівники (виконавчі директори). Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку в бюджетних установах несуть їх перші керівники.

Господарська діяльність кожного виробничо-комерційного підприємства базується на найбільш раціональному використанні матеріальних і грошових ресурсів, а також робочого часу у процесі виробництва.

Головним завданням кожного підприємства є випуск продукції, торгівля товарами високої якості з найменшими витратами. Тому основним завданням бухгалтерського обліку є: виявлення обсягу випущеної з виробництва продукції, придбаних товарів, їх реалізації, виявлення фактичних витрат з виготовлення чи придбання товарів, аналіз і контроль за собівартістю виробленої продукції та її зниженням, визначення фінансових результатів діяльності підприємства.

Бухгалтерський облік у промисловості, як і в інших галузях народного господарства, є одним з найважливіших джерел економічної інформації, засобом контролю за роботою підприємства і знаряддям охорони власності.

Дані поточного бухгалтерського обліку (облікові документи, записи) потрібні насамперед працівникам самих підприємств у їх повсякденній роботі;

також вони є основою для складання фінансової звітності підприємств, яка використовується як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві ґрунтується на застосуванні загальноприйнятих у міжнародній практиці передумов та принципів (див. рис. 2).

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємствах, в установах та організаціях несуть власники останніх або призначені ними керівники. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку в бюджетних установах несуть їх керівники.

Власник або керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для належного ведення бухгалтерського обліку.

Автором згруповані основні напрямки організації бухгалтерського обліку на підприємстві (див. рис. 3).

Примітка. Використання прибутку на сплату дивідендів або для створення резервного капіталу протягом звітного періоду відображаються записом:

Дебет субрахунку № 443 (замість рах. № 81) "Прибуток, використаний у звітному періоді"

Кредит рахунку № 67 (замість рах. № 75) "Розрахунки з учасниками" або

Кредит рахунку № 43 "Резервний капітал" (використовується для відображення суми резервів, які створюються за рахунок чистого прибутку відповідно до вимог чинного законодавства).

Будь-які інші видатки, які до введення Національних стандартів розглядалися як використання прибутку (відрахування до Фондів економічного стимулювання

(рах. № 87), Фондів спеціального призначення (рах. № 88 тощо) відображаються як витрати на відповідних рахунках:

- № 23 "Виробництво";
- № 90 "Собівартість реалізації";
- № 91 "Загальновиробничі витрати" тощо;
- № 93 "Витрати на збут" тощо.

В кінці року сальдо субрахунку № 443 "Прибуток, використаний у звітному періоді" списується за рахунок нерозподіленого прибутку записом:

Дебет субрахунку № 441 "Прибуток нерозподілений"

Кредит субрахунку № 443 "Прибуток використаний у звітному періоді".

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1. Використання обчислювальної техніки	Автоматизована
2. Вибір раціональної форми ведення бухгалтерського обліку	Журнально-ордерна Скорочена Спрощена Проста Меморіально-ордерна
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, господарських операцій підприємства та організацій, який затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 21.12.99.р.	Клас 1. Необоротні активи Клас 2. Запаси Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань Клас 5. Довгострокові зобов'язання Клас 6. Поточні зобов'язання Клас 7. Доходи і результати діяльності Клас 8. Витрати за елементами Клас 9. Витрати діяльності Клас 0. Позабалансові рахунки
4. Первинні облікові документи та реєстри бухгалтерського обліку	Накази, касові ордери, рахунок-фактура, платіжна вимога, платіжне доручення, акти та ін.; Касова книга, Головна книга, Платіжні відомості, на виплату заробітної плати та ін.
5. Організація внутрішнього обліку і внутрішнього контролю	Організація документообігу Організація обліку витрат виробництва Внутрішньогосподарський контроль за майном і цінностями
6. Створення інвентаризаційної комісії	Раптові ревізії Планові інвентаризації
7. Затвердження системи оплати праці	Штатний розклад – погодинна, проста Тарифна ставка – погодинна, преміювальна Відрядні розцінки – відрядно-преміювальна оплата та ін.
8. Визначення облікової політики	Методи нарахування амортизації основних засобів Норми зносу нематеріальних активів Фактична собівартість сировини, матеріалів тощо з виділенням транспортно-заготівельних витрат, чи без виділення та ін.
9. Визначення оцінки попутної продукції	За відпускними цінами За плановою собівартістю За ціною можливого використання
10. Облік адміністративних витрат (рах 92, замість рах. 26)	Витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства в цілому
11. Облік загальновиробничих витрат (рах. № 91, замість рахунків № 24 і № 25)	Витрати по обслуговуванню основного і допоміжного виробництва підприємства
12. Облік торгової націнки (рах. № 47, замість № 89)	Торгова націнка стає регулюючим субрахунком рахунку 28 «Товари» (замість № 41)
13. Забезпечення майбутніх витрат і платежів (рах. № 47, замість № 89)	Забезпечення лише реальних зобов'язань, які впливають з уже здійснених операцій (наприклад, реалізація продукції з гарантією)
14. Порядок використання нерозподілених прибутків (рах. № 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», замість № 98)	Використання прибутку на сплату дивідендів або для створення резервного капіталу протягом звітного періоду

Висновки.

1. Господарські процеси підприємств регулюються та контролюються державою через регулювання бухгалтерського обліку Комітетом статистики України та Міністерством фінансів України. Основний принцип при цьому повинен бути: облік для підприємства, а не підприємство для обліку.

2. Організація бухгалтерського обліку в Україні має ґрунтуватися на застосуванні загальноприйнятих у міжнародній практиці передумов (самостійність і незалежність підприємства, безперервність діяльності підприємства, грошовий вираз всіх господарських операцій, періодичність виявлення результатів діяльності, автономність, історизм) і принципів (двоїстість господарських операцій, оцінка активів за фактичними витратами, розмежування доходів і витрат, достовірність і точність подання фінансової звітності та ін.

3. Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності визначає Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-IV від 16 липня 1999 р. відповідно до якого розроблені автором основні напрям» організації бухгалтерського фінансового обліку на підприємстві, що дають можливість чіткої організації бухгалтерської о обліку на підприємствах України.

ТКАЧЕНКО Надія Марківна - кандидат економічних наук, професор кафедри обліку і аудиту Українського державного університету харчових технологій.

Наукові інтереси:

- бухгалтерський фінансовий облік.